

**Constituția României
și
legislație conexă**

**Ediția a 10-a,
rev.**

Universul Juridic
București
– 2025 –

Cuprins¹⁾

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI	5
INDEX	80
LEGISLAȚIE CONEXĂ	
Legea cetățeniei române nr. 21/1991	84
Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale	155
Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului	184

¹⁾ Prezenta lucrare a fost actualizată la data de **21 ianuarie 2025**.

Titlul II

Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale

Capitolul I

Dispoziții comune

Art. 15. Universalitatea. (1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

• **JURISPRUDENȚĂ.** *V. JURISPRUDENȚĂ 3., infra, art. 147.*

Art. 16. Egalitatea în drepturi. (1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

Art. 17. Cetățenii români în străinătate. Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelor care nu sunt compatibile cu absența lor din țară.

Art. 18. Cetățenii străini și apatrizii. (1) Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte.

Art. 19. Extrădarea și expulzarea. (1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate.

(3) Cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extrădarea se hotărăște de justiție.

Art. 20. Tratatetele internaționale privind drepturile omului. (1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Art. 21. Accesul liber la justiție. (1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.

• **JURISPRUDENȚĂ.** *Accesul la justiție, garantat de art. 21 Constituție, nu presupune și accesul la toate mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția, iar instituirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor jud., deci și reglem. căilor de atac, este de competența exclusivă a legiuitorului, care poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură. Reglem. internaționale în materie nu impun accesul la totalitatea gradelor de jurisdicție sau la toate căile de atac prevăz. de legisl. naționale. Art. 21 nu precizează în terminis că accesul liber la justiție implică întotdeauna dreptul de a exercita calea de atac atât a apelului, cât și a recursului. Legiuitorul are competența exclusivă [art. 126*

alin. (2) Constituție] de a institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, precum și modalități speciale de exercitare a drepturilor procedurale {D.C.C. nr. 570/2021 (R), par. 19, 21 (M. Of. nr. 88 din 28 ianuarie 2022)}.

Capitolul II

Drepturile și libertățile fundamentale

Art. 22. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică. (1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.

Art. 23. Libertatea individuală. (1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 24 de ore.

(4) Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal.

(5) În cursul urmăririi penale arestarea preventivă se poate dispune pentru cel mult 30 de zile și se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fără ca durata totală să depășească un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 de zile.

(6) În faza de judecată instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate.

(7) Încheierile instanței privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege.

(8) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea